

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Диана Ковачева

Професор по международно право и международни отношения
в Института за държавата и правото при Българската академия на науките

Относно дисертационен труд на тема:

„ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НА МЕЖДУНАРОДНОТО ПРАВО И ВЪТРЕШНОТО ПРАВО (ЧЛ. 5, АЛ. 4 ОТ КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ“

Разработен от Галина Гълъбова Писарска, докторант в катедра „Международно право и международни отношения“ в Югозападния университет „Неофит Рилски“

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ в професионално направление 3.6 Право, Научна специалност „Международно право и международни отношения“

Общи бележки върху дисертационния труд

Представеният от докторанта Галина Гълъбова Писарска дисертационен труд е на тема „Взаимодействие на международното право и вътрешното право (чл. 5, ал. 4 от Конституцията на република България“. Трудът е в обем от 338 страници и съдържа подробна библиография на няколко езика.

Работата е посветена на интересен и важен проблем в областта на международното право, а именно – взаимодействието между вътрешното и международното право. Следва да бъде отбелязано, че този въпрос е сложен заради интердисциплинарния си характер, тъй като включва институти и категории както на международното, така и на конституционното право. Вероятно това е една от причините за малкия брой научни разработки по тема, която е от първостепенно значение за всяка съвременна държава.

Макар въпросът за съотношението между вътрешното и международното право да не е нов, актуалността на избраната тема произтича от изключителната важност, която има взаимодействието на международното право и вътрешното право за осъществяване на външнополитическите отношения между държавите и за поддържане на международното сътрудничество. Темата на изследването има важно значение и заради липсата на единна позиция в доктрината по тази проблематика.

Въпросът за взаимодействието на двата правопорядъка има редица съвременни измерения и проявления, повлияни от динамично променящата се съвременна правна среда, глобализацията и световните кризи.

Може да се твърди, че трудът е цялостно, сериозно интердисциплинарно, систематично изследване на проблематиката на взаимодействието на международното право и вътрешното право на суверенните държави, с подчертан фокус върху националното законодателство и с акцент върху историческите и правни аспекти на изследваната проблематика.

Стойностен момент са критичните бележки и препоръките на автора за законодателни промени, например за разширяване обхвата на приложното поле на разпоредбата на чл. 5, ал. 4 от КРБ с включването и на други източници на съвременното международно право или за разширяване обхвата на понятието „вътрешно законодателство“, използвано в чл. 5, ал. 4, изр. 2 от КРБ.

Следва да бъде отбелязано, че дисертационният труд има ясно очертани предмет, обект и научни задачи. Научната теза е формулирана с разбиране към темата на изследване като взема предвид динамиката на ситуацията и търси баланс между суверенитета и непосредственото и приоритетно действие на международноправните норми.

Авторът е представил осем публикации, свързани с предмета на дисертационния труд (едната от които е на английски език) и три публикации, посветени на други правни проблеми, които показват широки правни интереси на автора.

Обем и структура на научния труд

Дисертационният труд се състои от увод, три глави и заключение, библиографска справка, приложения и списък с публикации. Трудът е с общ обем от 338 страници, включително съдържанието, библиографията и приложенията. Библиографската справка включва 178 заглавия научна литература, над 53 източника на съдебна практика, 430 бележки под линия и 4 фигури/таблицы.

Съдържание на научния труд

Уводът очертава темата на научното изследване и представя контекста, в който тя ще бъде разглеждана. Представени са двете водещи теории (монистична и дуалистична), като е посочена и ролята на конституциите за определяне на границите на взаимодействието между вътрешното и международното право. Личи познаване на националната доктрина и трудовете на изтъкнати български учени, работили по тази тема, както и на практиката на Конституционния съд и международните съдилища.

Първата глава е посветена на историческото развитие на взаимодействието на международното и вътрешното право. Тя има важно значение, защото изяснява терминологични въпроси и извежда основополагащи принципни положения на двата основни обекта на изследването. Разгледани са основните източници на нормите на вътрешнодържавното право и на международното публично право, като се обръща съществено внимание на възникването, развитието и действието на двете системи в исторически и правен аспект.

Важно значение има анализът на утвърдените научни тези на редица български и чуждестранни автори и краткото историко-правно проследяване на знакови събития, довели до възникването, развитието и формирането на съвременни облик на международното публично право, както и анализът на понятието вътрешно право.

Стойностен аспект на работата на докторанката е анализът на отражението на появата на нов правопорядък, какъвто е правото на ЕС, върху взаимодействието между вътрешното и международното право. Авторът не отминава дискусията за мястото на правото на ЕС – като част от международното право или като самостоятелна правна система. Авторът правилно поставя акцент върху автономността на правото на ЕС и неговата уникална правна природа.

Важна част от първа глава е и поставянето на проблема за взаимодействието между вътрешното и международното право в контекста на конституционното развитие на България до 1991 г.

Глава втора е посветена на съвременните аспекти на взаимодействието на международното право и вътрешното право на Република България и съдържа задълбочен анализ на разпоредбата на чл. 5, ал. 4 от Конституцията на република България. Авторът поддържа тезата, че тази конституционна норма се явява водещото и легитимно юридическо основание за приложението на нормите на международното право в българската правна система и същевременно създава благоприятни условия за развитието на междудържавните ѝ отношения и сътрудничество. Разгледана действащата правна уредба на взаимодействието между международното право и вътрешното право на национално ниво, която от своя страна е допълнена с

международни и европейски стандарти, задаващи общата рамка, която следва българската Конституция.

Втора глава обръща внимание и на новия подход при разрешаване на въпроса за взаимодействието между вътрешнодържавното право и международното право, установен с приемането на новата Конституция на Република България на 12 юли 1991 г. Анализирани са основните източници на международното право, посочени в чл. 38 от Статута на Международния съд на Организацията на обединените нации, засегната е и темата за юридически задължителните актове на международните организации. Направен е изводът, че разпоредбите на чл. 149, ал. 1, т. 4 и на чл. 85, ал. 3 от българската Конституция предвиждат широк набор от норми със задължителен характер в сферата на международното право. Внимание заслужава препоръката на докторантката *de lege ferenda* в посока разширяване обхвата на приложното поле на разпоредбата на чл. 5, ал. 4 от Конституцията с включването и на други източници на съвременното международно право.

В глава втора е описана и процедурата по имплементиране на нормите на международното право в българската правна система и тяхното приложение и действие в нея като е обърнато внимание на три условия, дадени в кумулативна съвкупност, на които следва да отговаря нормата на международен договор, за да стане част от вътрешното право на страната.

Приносен характер има сравнителноправният анализ на конституционноправната уредба на взаимодействието на международния правопорядък и съответната национална правна система и не/установяването на съответно предимство във всички държави членки на ЕС и други влиятелни или интересни в сравнителноправен аспект страни като САЩ, Русия, Япония и Обединеното кралство, както и анализът на договорната практика на република България. Съдържателен е анализът на практиката на Конституционния съд по чл. 5 ал. 4 .

Глава трета е посветена на особени случаи на взаимодействие на международното право и вътрешното право. Тя разглежда усложненията и измеренията на взаимодействието между международното право и вътрешното право, които се проявяват в контекста на задълбочаващите се глобализационни процеси, развитието на информационните технологии, прогреса на човечеството, утвърждаването на правата на човека, появата на нови кризи и проблеми.

Приносно значение има изследването на отражението на пандемията, причинена от Covid-19, върху разглежданата проблематика, като по този начин се очертават основните предизвикателства и тенденции пред развитието на отношението между вътрешното и международното право. Отделено е важно място на въпросите, свързани със суверенитета на държавата – за това как той се засяга при навлизането на чуждия правопорядък във вътрешното право и как следва да бъде защитен.

В изследването е застъпена тезата, че въздействието, което международното право оказва върху националната правна система, се намира в пряка зависимост от наличието на правно основание/механизъм за инкорпориране на нормите на международното право във вътрешното такова, който в повечето случаи е предвиден на конституционно равнище или с друго законодателно решение.

Внимание заслужава анализът в сравнителноправен аспект на практиката на някои конституционни юрисдикции, действащи на територията на държави членки на ЕС, по-специално на Германия, Испания, Франция и Полша. Особен акцент е поставен върху полемичното решение на Полския конституционен съд от 7 октомври 2021 г. по конституционно дело № K3/21.

От научна гледна точка много важен е въпросът за взаимодействието на българското право с международния правопорядък, гарантиращ правата и свободите на човека, като се обръща внимание на връзката между националната правна уредба в тази област и влиянието на международноправните актове. Авторът обръща внимание и на емблематичен пример за надделяване на суверенитета и нормите на конституцията над норми на международноправен акт, както и на влиянието на международноправни актове в извънредна ситуация на пандемична световна криза.

В заключението на дисертационния труд са систематизирани изводите от всяка от трите глави, от които се състои дисертационният труд.

Уважаеми членове на научното жури,

Съдържанието на научното изследване и изпълнението от страна на докторанта на всички други приложими законови изисквания ме мотивират да подкрепя присъждането на Галина Гълъбова Писарска на образователна и научна степен „доктор“ по международно право и международни отношения.

Дата: 16.06.2022 г.

С уважение:

/Проф. д-р Диана Ковачева/

OPINION

from Professor Dr. Diana Kovatcheva

Professor of International Law and International Relations

at the Institute of the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences

Regarding the dissertation on the topic:

"INTERACTION OF INTERNATIONAL LAW AND DOMESTIC LAW (ARTICLE 5,
PARAGRAPH 4 OF THE CONSTITUTION OF REPUBLIC OF BULGARIA"

Developed by Galina Galabova Pisarska, PhD student in the Department of
International Law and International Relations at the Southwestern University "Neofit
Rilski"

for the award of the educational and scientific degree "Doctor" in the professional field

3.6 Law, Scientific specialty "International Law and International Relations"

General remarks on the dissertation

The dissertation presented by PhD student Galina Galabova Pisarska is on "Interaction of International Law and Domestic Law (Art. 5, para. 4 of the Constitution of the Republic of Bulgaria.") The paper is 338 pages long and contains a detailed bibliography in several languages.

The work is devoted to an interesting and important problem in the field of international law, namely - the interaction between domestic and international law. It should be noted that this issue is complex due to its interdisciplinary nature, as it includes institutions and categories of both international and constitutional law. Probably this is one of the reasons for the small number of scientific studies on a topic that is of paramount importance for any modern country.

Although the question of the relationship between domestic and international law is not new, the relevance of the chosen topic stems from the crucial importance of the interaction of international law and domestic law for foreign policy relations and to maintain international cooperation. The topic of the research is also important due to the lack of a unified position in the doctrine on this issue.

The issue of the interaction of the two legal orders has a number of modern dimensions and manifestations, influenced by the dynamically changing modern legal environment, globalization and global crises.

It could be argued that the work is a comprehensive, serious interdisciplinary, systematic study of the interaction of international law and domestic law of sovereign states, with a strong focus on national law and focusing on historical and legal aspects of the study.

A valuable moment are the author's critical remarks and recommendations for legislative changes, for example for expanding the scope of the provision of the provision of Art. 5, para. 4 of the CRB with the inclusion of other sources of contemporary international law or to expand the scope of the term "domestic law" used in Art. 5, para. 4, assoc. 2 of the Constitution.

It should be noted that the dissertation has clearly defined subject, object and scientific tasks. The scientific thesis is formulated with an understanding of the research topic, taking into account the dynamics of the situation and seeks a balance between sovereignty and the immediate and priority action of international law.

The author has presented eight publications related to the subject of the dissertation (one of which is in English) and three publications dedicated to other legal issues, which show the broad legal interests of the author.

Volume and structure of scientific work

The dissertation consists of an introduction, three chapters and a conclusion, a bibliography, appendices and a list of publications. The paper has a total volume of 338 pages, including content, bibliography and appendices. The bibliography includes 178 titles of scientific literature, over 53 sources of case law, 430 footnotes and 4 figures / tables.

Content of the scientific work

The introduction outlines the topic of the research and presents the context in which it will be considered. The two leading theories (monistic and dualistic) are presented, and the role of constitutions in defining the boundaries of the interaction between domestic and international law is pointed out. Knowledge of the national doctrine and the works of prominent Bulgarian scholars who worked on this topic, as well as the practice of the Constitutional Court and international courts is evident.

The first chapter is devoted to the historical development of the interaction of international and domestic law. It is important because it clarifies terminological issues and derives fundamental principles of the two main objects of research. The main sources of the norms of the domestic law and of the international public law are considered, paying essential attention to the origin, development and operation of the two systems in historical and legal aspect.

Important is the analysis of established scientific theses of a number of Bulgarian and foreign authors and the brief historical and legal follow-up of significant events that led to the emergence, development and formation of modern international public law, as well as analysis of domestic law.

A valuable aspect of the doctoral student's work is the analysis of the impact of the emergence of a new legal order, such as EU law, on the interaction between domestic and international law. The author does not miss the discussion about the place of EU law - as part of international law

or as a separate legal system. The author rightly emphasizes the autonomy of EU law and its unique legal nature.

An important part of the first chapter is to raise the issue of the interaction between domestic and international law in the context of the constitutional development of Bulgaria until 1991.

Chapter two is devoted to contemporary aspects of the interaction of international law and domestic law of the Republic of Bulgaria and contains an in-depth analysis of the provision of Art. 5, para. 4 of the Constitution of the Republic of Bulgaria. The author maintains that this constitutional norm is the leading and legitimate legal basis for the application of international law in the Bulgarian legal system and at the same time creates favorable conditions for the development of its interstate relations and cooperation. The current legal framework of the interaction between international law and domestic law at the national level is considered, which in turn is supplemented by international and European standards, setting the general framework that follows the Bulgarian Constitution.

Chapter Two draws attention to the new approach to resolving the issue of interaction between domestic law and international law, established with the adoption of the new Constitution of the Republic of Bulgaria on July 12, 1991. The main sources of international law referred to in Art. 38 of the Statute of the International Court of Justice of the United Nations, the topic of legally binding acts of international organizations is also touched upon. It is concluded that the provisions of Art. 149, para. 1, item 4 and of Art. 85, para. 3 of the Bulgarian Constitution provide for a wide range of norms of binding nature in the field of international law. The recommendation of the doctoral student *de lege ferenda* in the direction of expanding the scope of the provision of the provision of Art. 5, para. 4 of the Constitution with the inclusion of other sources of contemporary international law.

Chapter Two describes the procedure for implementing the norms of international law in the Bulgarian legal system and their application and operation in it, paying attention to three conditions given in cumulative totality, which should meet the norm of an international treaty in order to become part of the domestic law of the country.

The comparative analysis of the constitutional framework of the interaction of the international legal order and the respective national legal system and the non-establishment of a corresponding advantage in all EU Member States and other influential or comparatively interesting countries such as the USA, Russia, Japan and the United Kingdom are contributing, as well as the analysis of the contractual practice of the Republic of Bulgaria. The analysis of the practice of the Constitutional Court under Art. 5 para. 4.

Chapter three is devoted to special cases of interaction between international law and domestic law. It examines the complications and dimensions of the interaction between international law and domestic law, which manifest themselves in the context of deepening globalization processes, the development of information technology, human progress, the promotion of human rights, the emergence of new crises and problems.

The study of the impact of the Covid-19 pandemic on the issues under consideration is of paramount importance, thus outlining the main challenges and trends for the development of the relationship between domestic and international law. An important place is given to the issues related to the sovereignty of the state - how it is affected by the entry of foreign law into domestic law and how it should be protected.

The study argues that the impact that international law has on the national legal system is directly dependent on the existence of a legal basis / mechanism for incorporating the rules of international law into domestic law, which in most cases is provided for at the constitutional level. or by other legislative decision.

The analysis in comparative law of the practice of some constitutional jurisdictions operating in the territory of EU Member States, in particular Germany, Spain, France and Poland, deserves attention. Special emphasis is placed on the polemical decision of the Polish Constitutional Court of October 7, 2021 in constitutional case № K3 / 21.

From a scientific point of view, the issue of the interaction of Bulgarian law with the international legal order guaranteeing human rights and freedoms is very important, paying attention to the connection between the national legal framework in this area and the influence of international legal acts. The author also draws attention to an emblematic example of the predominance of sovereignty and the norms of the constitution over the norms of an international legal act, as well as the influence of international legal acts in an emergency situation of a pandemic global crisis.

In the conclusion of the dissertation the conclusions from each of the three chapters of which the dissertation consists are systematized.

Distinguished members of the scientific jury,

The content of the research and the implementation by the doctoral student of all other applicable legal requirements motivate me to support the award of Galina Galabova Pisarska to the educational and scientific degree "Doctor" in International Law and International Relations.

Date: June 16, 2022

Sincerely,

/ Prof. Dr. Diana Kovatcheva /